

ΝΙΚΗΤΑ ΠΑΦΛΑΓΟΝΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ

Μεταξὺ τῶν ἀνεκδότων¹ ἔργων τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος, οὕτως τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα δὲν ἔχουσιν ἔτι διευκρινισθῆ, ἄξιον ἐκδόσεως εἶναι καὶ τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, τὸ περιεχόμενον καὶ εἰς ἄλλους κώδικας καὶ εἰς τὸν

1. Πρὸ τίνος ἐξεδόθησαν ἐκ τοῦ Παρισίου ἑλληνικοῦ κώδικος ὑπ' ἀριθμὸν 755 (τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος) δύο ἔτι ἐγκώμια τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος, τὸ εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον καὶ τὸ εἰς τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ὑπὸ τοῦ A. Vogt, ὑπασχουμένου νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφότηρον (Πρβλ. *Orientalia christiana* τόμ. XXV-I ἀρ. 71, Ἰούλιος τοῦ 1931). Τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ἥτις ὀφείλει τις νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι δὲν ἐγένετο, ὡς ἐκ τῶν πολλῶν παραναγνώσεων καὶ παραοραμάτων τῶν δημοσιευθέντων κειμένων καταφαίνεται, μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς, προτάσσεται εἰσαγωγή, ἐν ἣ ὁ συγγραφεὺς στηριζόμενος ἐπὶ ρητορικῶν τιῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐγκωμίου τοῦ Νικήτα εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον νομίζει ὅτι εὕρισκει καὶ παρ' αὐτῷ τὴν περὶ τοῦ πρωταίου τοῦ Πέτρου διδασκαλίαν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας. Ἄλλ' εἶναι φανερόν ὅτι ἡ διδασκαλία συγγραφέως τινὸς δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῆ καὶ στηριχθῆ ἐπὶ μεμονωμένον τιὸς χωρίου καὶ δὴ ῥητορικῆς ὑφῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ καθόλου προσηκουούσης διδασκαλίας αὐτοῦ, ἐν προκειμένῳ δὲ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς ἄλλα ἔργα τοῦ Νικήτα, διότι τὸ ὑπὸ τοῦ Vogt συνεκδοθὲν ἐγκώμιον εἰς τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὸ σφαλερὸν τῆς γνώμης αὐτοῦ. Οὕτω ἐν αὐτῷ μεταξὺ ἄλλων ὁ Νικήτας ἀναφέρει «τὸν σύστοιχον ἢ σύμψυχον ἐκείνῳ (τῷ Πέτρῳ) καὶ ἰσοτίμον παρὰ Χριστῷ καὶ συγκάθεδρον ἢ ὁμόθρονον Παῦλον» (ἐνθ' ἀν. σ. 58), «ὡς τῶν ἀποστόλων ἀπάντων (ὁ Παῦλος) ἐξοχώτατος καὶ δοκιμώτατος» (σ. 90), «Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ τρισμάκαρος Χριστοῦ φίλοι καὶ τῆς σεπτῆς δωδεκάδος κορυφαῖοι» (σ. 94) καὶ «ἀλλὰ πρῶτος (ὁ Παῦλος) ἅμα τῷ κλεινῷ Πέτρῳ κληθεῖς, τὸ μέγα μετὰ τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα καὶ τερπνὸν καὶ σωτηριῶδες πρᾶγμα καὶ ὄνομα» (σ. 94). Ἐκ τῶν χωρίων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ Νικήτας οὐδεμίαν ὑπεροχὴν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ὑπὲρ τὸν ἀπόστολον Παῦλον κατὰ τὴν δόξαν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἀναγνωρίζει, ἀλλὰ θεωρεῖ ἀμφοτέρους ὡς συγκάθεδρους καὶ ὁμοθρόνους. Ἡ διήγησις τέλος τοῦ Νικήτα τοῦ ὑπὸ τῆς ἀγίας Γραφῆς ἀναφερομένου ἐλέγχου τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου (Γαλ. 2,12) εἶναι συντριπτικὴ τῆς γνώμης τοῦ Vogt. Ἰδοὺ τί γράφει περὶ τούτου ὁ Νικήτας: «Ταύτη γούν τῇ ὑποκρίσει οὐ τοῦ Πέτρου δὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ Βαρνάβα, συναπηγμένων καὶ κατεγνωσμένων καὶ ταῖς τῶν ἐκ περιτομῆς ἠτητημένων εἰσηγήσεων, ὥστε τοὺς ἐξ ἔθνῶν προσιόντας περιτέμνειν πρῶτον καὶ σαββατίζειν ἀναγκάζειν καὶ γε τοῖς ἄλλοις τοῦ νό-

Παρισινὸν ἑλληνικὸν κώδικα ὑπ' ἀριθμὸν 1180 (τοῦ δεκάτου αἰῶνος), ἐν τῷ ὁποίῳ καταλαμβάνον τὰ φύλλα 172α—183α φέρει ἐπιγραφὴν «Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην, ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, τὸν θεῖον Χρυσόστομον». Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο, ὡς πάντα σχεδὸν τὰ ἐγκώμια τοῦ Νικήτα, δὲν περιέχει κυρίως ἱστορικὰς εἰδήσεις, ἀναφερομένας εἰς τὸ ἐγκωμιαζόμενον πρόσωπον ἢ εἰς σύγχερα γεγονότα, διακρίνεται μόνον, ὡς καὶ ἐκεῖνα, διὰ τὰς ἐνιαχοῦ ἱστορικὰς ἐξάρσεις τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν πρὸς τὸν μυστικισμὸν ῥοπήν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ὁμοῦ δὲν πρέπει τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ Νικήτας δὲν ἐγνώριζε τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Χρυσοστόμου ἢ τὰ ἐγκώμια τὰ ἀναφερόμενα εἰς αὐτόν, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἴδιος ἀναφέρει αὐτὰ «καὶ γὰρ πεφιλοσοφήμασί γε ἦδη διεξοδικῶς τε καὶ φιλοτίμως, οἷς σχολῆ τὰ ἐλάττω τῶν ἐκείνου καταριθμεῖν», ἀλλ' ὅτι ἀκολουθῶν τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ ἐπικρατοῦντα τρόπον τοῦ κηρύγματος ἐφρόνει ὅτι διὰ τῆς παραλείψεως τῶν λεπτομερειῶν καθιστᾷ τὸ ἑαυτοῦ κήρυγμα ἱστορικώτερον καὶ ἀκριβέστερον, ὡς ὁ ἴδιος ρητῶς παρατήρεῖ «ἄλλοι, καθάπερ ἐφθην εἰπών, φιλοσοφεῖτωσαν καὶ ἡμεῖς δὲ τούτοις εὐκαιρῶς συμπιλοσοφήσειν πᾶσαν τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους βίωσιν ἠλπίκαμεν ἱστορικώτερον τε καὶ ἀκριβέστερον ἢ λεπτομερέστερον». Οὕτω ἀναφέρει μόνον συντόμως τὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ Χρυσοστόμου, τὰ τῶν συγγραμμάτων, αἵτινα ἀναφέρονται εἰς τὰ περὶ ἱερωσύνης¹ τὴν ὑψηλὴν

μὴν καθαρσίσις χρωμένους οὕτω προσάγειν τῷ βαπτίσματι οὗτος ἰδὼν καὶ ἀκούσας ὁ μέγας καὶ ἀνυπόκριτος τῆς ἀληθείας κῆρυξ καὶ δακρύσας πικρῶς καὶ στενάξας γοερῶς αὐτῷ τῷ κορυφαίῳ κατὰ πρόσωπον, ὡς αὐτὸς γέγραπεν, ἀντέστη, μὴ ἐν ὑποκρίσει δηλοῦν τὸ τῆς ἀληθείας εὐαγγέλιον παρεγγυῶν, μηδὲ πρόφασιν οἰκονομίας τὸν καλῶς πελαυμένον νόμον αὐθις ἀνίσταν» (σ. 74). Ἄλλα καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγκωμίου εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον ἀντικειμενικῶς καὶ ἀμερολήπτως ἐξεταζομένου προκύπτει ἡ αὐτῆ διδασκαλία, ἀφοῦ ἐν αὐτῷ ὁ Νικήτας τονίζει «καὶ γὰρ Πέτρος καὶ Παῦλος ἡμᾶς οἱ λαμπρότατοι καὶ θεϊότατοι καὶ τῶν Χριστοῦ μαθητῶν κορυφαῖοι καὶ δοκιμώτατοι» (σ. 24) καὶ πρὸ παντὸς «τὸ πρῶτος ἀπάντων οὐκ ἐν τῷ κατεξουσιαΐζειν ἢ κυριεῦειν κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἢ βασιλέας τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ἐν τῷ δοῦλος εἶναι τῶν ὑπὸ χεῖρα καὶ ἑσχάτος πάντων κατὰ τὴν ὑψηλὴν τοῦ ἀρχιποίμενος ἡρέτισε διδαχὴν» (σ. 44), ἐξ οὗ πασιφανῶς καταφαίνεται ὅτι τὸ πρῶτερον τοῦ Πέτρον ἦτο πρῶτερον τιμῆς καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ἡ ὀρθότης τῆς κρίσεως περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Vogt, τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Θεολογία» (τεύχ. ΜΔ', Δεκέμβριος 1933, σ. 362—364).

1. Διὰ τοῦ χωρίου «καὶ ὅπως δὲ δεῖ πρὸς τελειότητα λόγου καὶ πράξεως παρασκευασθαι τὸν ὀξιοθέως τῆς θείας ἐπιληψόμενον ἱερωσύνης, κάλλιστα

θεολογίαν, τὴν ἐξήγησιν τῆς ἁγίας Γραφῆς, τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν καταπολέμησιν τῶν Ἰουδαίων, Ἀνομοίων, Ἀρειανῶν, Σαβελιανῶν, Μανιχαίων καὶ Πνευματομάχων καὶ τέλος τὰ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἐξορίας καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Τέλος νομίζω ἀναγκαῖον νὰ τονίσω ὅτι τὸ παρὸν ἐγκώμιον, ὅπερ δὲν πρέπει βεβαίως νὰ κριθῆ ἔξ ἀπόψεως ἱστορικοῦ περιεχομένου, δὲν στερεῖται τοῦλάχιστον ἐνιαχοῦ ῥητορικῆς ἀξίας. Ὡς παράδειγμα φέρω τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ὁ Νικήτας ἀναφέρει τὰς κακουχίας τῆς ἐξορίας τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ· «Ὁ μὲν οὖν ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, ἐν πληγαῖς, ἐν πόνοις καὶ κόποις, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν ὕβρεσι καὶ ἀσθενείαις, ἐν ἀνάγκαις καὶ ταλαιπωρίαις, τόπον ἐκ τόπου καὶ χώραν ἐκ χώρας κατ' ἀνατολὰς ἀφειδῶς ἐξελαυνόμενος καὶ οὕτω τῆς ἀποστολικῆς ὁδοῦ τὸ στενὸν καὶ τεθλιμμένον εὐμαρῶς ἄγαν ἄκρι τέλους καταδεδεγμένος, ἀγῶνα τε τὸν καλὸν καλῶς ἠγωνισμένος καὶ τὸν εὐαγγελικὸν δρόμον εὐτόνως τετελεκῶς καὶ τὴν τῆς ἀληθείας πίστιν ὀρθότομον τετηρηκῶς ἐκδημεῖ μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος, ὁ πάντοτε ἐκδημος Θεοῦ, ἐνδημεῖ δὲ πρὸς τὸν Κύριον, ὁ μήποτε τούτου χωρισθεὶς, ἀποτίθεται τὸ σκῆνος, ἀποβάλλεται τὸ βῆρος, ἐλευθεροῦται τῆς φθορᾶς, τὸν χοῦν ἐπιρρίπτει τῇ γῆ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ὑστερον ἀνακαινώσεως, τὸ πνεῦμα δὲ χερσὶ παρατίθεται Θεοῦ, δὲ ἔδωκεν αὐτό, αὐτὸς δὲ τῇ ψυχῇ πρὸς τὰς ἀχράντους μεταναστεύει νομάς, ἐνοῦται τοῖς ἀγγέλοις, προσφύεται τοῖς ἀποστόλοις, συναρμόζεται τοῖς ἱεράρχαις, κοινωνεῖ τοῖς θεοῖς μάρτυσι καὶ ταῖς τῶν ὁσίων ὁμηγύρεσιν ὡσπερ τῆς ἐν τῷ βίῳ πράξεως καὶ ἀρετῆς οὕτω καὶ τῆς ἐπουρανίων μετουσίας ἀγαθῶν». Ἀναμφιβόλως τὸ ἀνωτέρω χωρίον εἶναι ἀντάξιον τῆς ῥητορικῆς τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἐκδίδων κατωτέρω τὸ ἐγκώμιον τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἐκ τοῦ Παρισινοῦ ἑλληνικοῦ κώδικος 1180 φ. 172a—183a παρατηρῶ ὅτι σφάλματά τινα, ἐλάχιστα, τοῦ κειμένου διώρθωσα, ἅτινα δὲν ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ ἀναφέρω.

Κ. Ι. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

*Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος ἐγκώμιον εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα
ἡμῶν Ἰωάννην, ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως,
τὸν θεῖον Χρυσόστομον.*

Πῶς δὲ τὴν οἰκείαν λαθῶν, ταπεινότητά καὶ σεμνότητά τῆς Ἰωάν-
καὶ θαυμασιώτατα φιλοσοφοῦντος» νοεῖ ἀναμφιβόλως τοὺς ἔξ ἑκείνου ἱεροσώ-
νης λόγους τοῦ Χρυσοστόμου.

νου τοῦ μεγάλου κατατολήσασιμι θειότητος· οὗτος γὰρ νῦν εἰς εὐφη-
 μίαν λαμπρὰ τῷ λόγῳ καὶ περιφανῆς προτέθειται πρόφασις, ταυτὸ δὲ
 Ἰωάννην ἢ χάριν ἐπαινέσαι Θεοῦ, οὐ τῷ τῆς προσηγορίας σημαίνο-
 μένῳ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶσαν ἐκεῖνος τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν συνειλη-
 φῶς ἔχει συνανακεκραμένην τε τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ καὶ νομίμως ἐγκατω-
 κισμένην. Χάριν δὲ Θεοῦ ἐπαινῶν Θεὸν ἐπαινέσομαι, παρ' οὗ πᾶσα χά-
 ρις ἀγαθὴ καὶ πᾶσα χρησιότης καὶ θεοδωρία καθάπερ φωτοφανῆς ὑπερ-
 βλύζουσα μακρaruγῇ τὴν ἄλλην ἀθρώως νοῦ καὶ αἰσθήσεως πελαγίζει δια-
 κόσμησιν. Θεὸν δὲ ἐπαινῶν οὐκ ἐκ τῶν κατ' αὐτοῦ ἀληπτος γὰρ τὴν
 εὐσίαν παντὶ τῷ μετ' αὐτόν ἐστι καὶ λόγῳ καὶ νῷ, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων
 αὐτῷ πλέξω τὸν ἐπαινον. Ἔργα δὲ Θεοῦ μάλιστα τὰ τῆς αὐτοῦ χάριτος
 καθέστηκεν ἔργα, Θεοῦ δὲ χάριτος ἔργα τὰ τέκνα χρηματίζει Θεοῦ, τὰ
 τ' ἄλλα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων· ὁ νῦν ἡμῖν εἰς εὐφημίαν προκειμένος, ὡς
 χριστοειδῆς μὲν ὢν τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν τῷ ἄλλοι οὐσιωδῶς ἐκυτῷ ἢ
 κατὰ μέθεξιν εἰσοικίσασθαι Χριστόν, χριστοπρεπῆς δὲ τὸν βίον καὶ τὸν
 λόγον, Χρυσόστομος τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν τῶν λόγων λαμπρότητα κατω-
 νέμασται καὶ εἰλικρινεῖαν. Ἐπαινέσωμεν τοιγαροῦν Ἰωάννην, εἰ καὶ
 κρείττων ἢ ἐγχείρησις ἢ καθ' ἡμᾶς, ἵνα καὶ Θεόν, τὸν τοῖς ἰδίοις ἐνδο-
 ξαζόμενον, κατὰ τὸ ἐγχωροῦν συνεπαινέσωμεν. Ἐπαινέσωμεν δὲ πῶς; οὐκ
 ἐκ τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐκ τῶν συμφῶν αὐτῷ καὶ οἰκείων γνωρισμά-
 των τῆς ἀρετῆς, οὐδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος ἐδοκίμασεν ὑπεριδεῖν, ἀλλ' οἷς ἐξη-
 σκήσατο κάλλιστα τε καὶ τελειώτατα. Οὐκ οὖν τὴν ἔξω μὲν αὐτοῦ καὶ
 περὶ τὸ σῶμα περιουσίαν καὶ λαμπρότητα, τὰ τε τοῦ γένους ἐπίσημον
 καὶ εὐγενές, τῆς τε πατρίδος τὸ σεμνὸν καὶ περιφανές. Οὐ μόνον δέ,
 ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς πρώτης τοῦ ἀνδρὸς ἀναγωγῆς καὶ
 παιδείας οὕτως ἀστατον καὶ δεξιόν, σπουδαῖόν τε καὶ μεγαλοφυῆς ὡς ἐν
 βραχεὶ πᾶσαν ἐπιστήμην λόγου καὶ τέχνην ἄκρως ἐν αὐτῷ κατορθωθῆ-
 ναι. Ταῦτα μὲν ἄλλοι διηγεσθῶσαν καὶ φιλοσοφείτωσαν· καὶ γὰρ πε-
 φιλοσοφῆκασί γε ἤδη διεξοδικῶς τε καὶ φιλοτιμῶς, οἷς σχολῇ τὰ ἐλάττω
 τῶν ἐκεῖνου καταριθμεῖν. Ἐμοὶ δὲ θαυμάζειν ἔπεισι τὴν περὶ τὸν λόγον
 εὐτονον καὶ εὐπρεπές, τὸ περὶ τὸν βίον ἐνθεον καὶ εὐσεδές, τὸ κατ' ἄμφω
 τέλειον, ὡς μῆτε λόγον ἀπρακτον, μῆτε οὐκ πράξιν ἄλογον, ἄμφω δ' ἐν
 αὐτῷ καὶ βίον καὶ λόγον ὑψηλῶς τε καὶ νομοθέτως κατηρτίσθαι, πρὸς
 οἷς καὶ τὸ τῶν λοιπῶν θαυμασιῶν πλῆθος καὶ μέγεθος, οἷς ὁ ἱερός τοῦ
 Θεοῦ θεράπων τεθαυμάστωτο, οἷς δὴ καὶ τῆς ἱεραῆς τελεταρχίας κατη-
 ξωμένος διωξίν τε καὶ θλίψεις καὶ θάνατον ὁ καλὸς παιμὴν ὑπὲρ τῶν
 αὐτοῦ προβάτων ὑποσχῶν πρὸς τὸν τοῦ παντὸς ἀρχιποιμένα μετέστη.
 Ταῦτά μοι γε τῷ λόγῳ φιλοσοφητέον, φιλοσοφητέον δὲ οὐ φιλοῖς διη-
 γήμασιν ἐγκλωπιζομένῳ, εὐαγγελικοῖς δ' ὁμοιώμασι σεμνυνομένῳ καὶ
 πρὸς τὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ μίμησιν κατὰ δύναμιν τὸν ἐγκωμιαζόμενον
 ἀφομοιοῦντι, οὐδ' ἀπλῶς αὐτῷ μόνῳ τὸν ἔπαινον τῶν κατορθωμένων

ἀνατιθεμένῳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ μονίμως ἰδρυμένην πάσης θεωρίας καὶ πράξεως ἀρχηγικὴν αἰτίαν ἀποτεينوμένῳ ὡς ἂν κοινὴ χρηματίζοι ὡσπερ ἢ κατόρθωσις οὕτω καὶ ἢ εὐφημία τοῦ ἀγαθοῦ. Φέρε δὴ λοιπὸν πρὸς τὴν ἐν τῷ ἀγίῳ χάριν πανευλαδῶς ἐνατενίσωμεν, χάριν τὴν αἰεὶ μὲν τὰ θεῖα λόγια, τὰ ζῶντα, καθάπερ νάματα ναύουσαν ποταμηδὸν καὶ θαλάσσης ὄλας τῷ τοῦ οὐρανοῦ βεῖθρου θαψιλεῖ κατακαλύπτουσαν, οὐδὲν δὲ ἦτον ἐν τῇ ἐαυτῆς ἀνεκλείπτως διαμένουσαν πληρότητι πρὸς τούτην τὸ ὄμμα τεινάντες τῆς διανοίας καὶ νοερώς ἐκλιπαροῦντες καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς δὲ γεννηθέντα καὶ καταρτισθέντα καὶ εἰς ἀνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος κατηντηκότα Χριστὸν καθάπερ ἐν ἐσόπτρῳ τῷ νῶ κατευαγάζόμενοι πνευματικὴν τε αὐτῷ καὶ ἔνθεον κροτήσωμεν εὐφημίαν. Πάντως δὲ οὐδεὶς σοβαρώς ἐπιφυήσεται τῷ λόγῳ, εἰ τὸν μέγαν τοῦ λόγου παῖδα καὶ θεραπευτὴν, τὸν μετὰ τοῦ ἀποστόλου ποιμένα τε μέγαν καὶ διδάσκαλον, προσθήσω δὲ καὶ ἀπόστολον ἐκκλησιῶν δόξαν Χριστοῦ, εἰ τοῦτον τῷ Θεοῦ Λόγῳ, μᾶλλον δὲ τῇ θεανδρική τούτου πρὸς ἡμᾶς ἐνδημίᾳ παρατιθέντες, ἐκ τοῦ διδασκάλου καταθεωροίημεν τὸν μαθητὴν τῇ κατὰ τὸ ἐφικτὸν ὁμοιότητι τὸ μέγεθος ἀναλογιζόμενοι τῆς ἀρετῆς. Εἰς τοῦτον γὰρ τὸν τοῦ Θεοῦ παραγεγονέναι Λόγον ἐν ἀνθρωπίνῳ πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀμέμπτῳ βίῳ τε καὶ σώματι, ὡς ἐν ἐαυτῷ βίον ἔνθεον καὶ λόγον κατάλληλον τῷ βίῳ ὑποτυπῶσαι καὶ γνωρίσαι τοῖς ἀληθινοῖς τῆς θεότητος προσκυνηταῖς καὶ τοῦτο εἶναι πέρας τῆς υἰοθεσίας καὶ τῆς ἐντεύθεν ἐπακολουθήσεως εἰς ὃν ἐξομοιώσεως, θεωθήσεσθαι τε σαφῶς καὶ τῷ τῆς αὐτοῦ δόξης σώματι συμμόρφους γενήσεσθαι. Ὅτι μὲν οὖν υἱὸς ὢν ἀνθρώπου, πατὴρ μὲν ἐνὸς θηλαδῆ τῶν κατὰ τὴν μεγάλην Συρίαν Ἀντιόχειαν περιφανεστάτων ἐτύγχανε καὶ περιδλεπτοτάτων, μητὴρ δὲ εὐγενεὺς ὁμοῦ καὶ εὐσεβοῦς εὐσεβεῖα τε πάσῃ καὶ δεξιᾷ τοῦτον ἐκ δρέφους τιθηνουμένης κομιδῆ, πάσῃ δὲ σοφίᾳ κοσμικῇ καὶ ἀρετῇ πρότερον νοῦ τάχει καὶ δξύτητι φύσεως ἄκρως ἐκπεπαιδευταί. Κἂν ταῦται οὐδενὶ τὸ πρεσβεῖον ὁ μέγας Χρυσόστομος παρήκεν, ἄλλοι, καθάπερ ἐφθην εἰπὼν, φιλοσοφείτωσαν καὶ ἡμεῖς δὲ τούτοις εὐκαιρῶς συμπιλοσόφησιν πᾶσαν τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως τὴν ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους βίωσιν ἠλπίζομεν ἱστορικωτέρῳ τε καὶ ἀκριβέστερον ἢ λεπτομερέστερον. Ὅτι δὲ υἱὸς Θεοῦ καὶ κληρονόμος, ἀδελφὸς δὲ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν καὶ συγκληρονόμος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰ ἀκριφνεστάτος μιμήσεως κατὰ πνεῦμα γέγονεν ἀγιωσύνης, προκείμενον ἡμῖν ἐστὶ νῦν δειπτεῖν.

Οὗτος ὁ θεωρητὴν καὶ θεοειδῆ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ὁ πολὺς τοῖς λόγοις, πλείων δὲ τοῖς ἔργοις, ὁ καὶ λόγον σεμνόνας ταῖς τῶν ἔργων ἐπιδείξει καὶ ἔργα δὲ ταῖς τῶν λόγων καταλαμπρόνας ἀποδείξει, ὁ τῶν ἀειζῶν ναμάτων ἀφθονώτατος καὶ ἀείρυτος κρατῆρ, ὁ αἰεὶ πληρέστατος καὶ πληρῶν τὴν ὑπὲρ οὐρανόν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος Ἰη-

σοῦ Χριστοῦ πεπληρωμένος καὶ τὸ ἄλγος τῆς τῶν ἐκείνου λογίων δαψιλείας οὐχ εἰς τε ὧν ἐν ἑαυτῷ συνέχειν καὶ διὰ τοῦτο ποταμηδόν, εἷς δὲ Θεοῦ ποταμὸς ἀενάως ὡς διὰ καταρρακτῶν τῶν ἱερῶν χειλέων τὰ ρεῦμα τὸ θεῖον προχεόμενος. Οὗτος πατέρα μὲν ἔχει, κατὰ πνεῦμα δηλαδή, τὸν Θεόν, πατρίδα δὲ τὴν αἰὼν Ἱερουσαλήμ, τὴν ἐλευθέραν, τὴν μητέρα κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον πάντων τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Ἀδελφοὶ δὲ τούτῳ καὶ συγγενεῖς, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς ἢ ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ διὰ πνεύματος γεγέννηται. Πρὸ αἰῶνων δὲ τῷ Πατρὶ προεγνωσμένος, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ὅτε τοῦτον ἀντάλλαγμα Χριστοῦ εἰς κοινὸν ὄφελος ἔδει τῷ κόσμῳ δωρηθῆναι, ὡσάν τὸ πῦρ, ὃ βαλεῖν ἦλθεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνατράξῃ καὶ τὴν ἀναψὴν ἐπισπουδάσῃ. Ἐκ παρθένου λοιπὸν τῆς ἀμιάντου γεννᾶται καὶ οὗτος ἐκκλησίας, τῆς βασιλείας θυγατρὸς Σιών, τῆς ἀμωμῆτου νόμφης καὶ ἐκ δεξιῶν τῷ νομφίῳ παρεστηκυίας. Ἐκ ταύτης ὁ ὠρατος εὗτος καὶ παρθενικὸς προσελήλυθε καρπός. Τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς ἀναγεννήσεως; Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἀνωθεν τῇ αὐτοῦ βαπτιζομένου καταπεφοίτηκε καρδίᾳ. Καταβὰν δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνθρωποειδῆ μορφήν αὐτίκα κατείργαστο θεοειδῆ καὶ τὸ φυσικὸν μὲν αὐτῷ κάλλος εἰς καλλονὴν μετατίθησιν ὑπερφυσῆ τῆς αὐτοῦ γὰρ καρδίας περιεδραγμένον καὶ ταύτην ἀχειροποιήτῳ περιτεμόμενον περιτομῇ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ συνθάπτει μὲν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, εἰς καινότητα δὲ συνανίστησι ζωῆς καὶ τοσοῦτον αὐτῷ μεμηχάνηται τὸ περικαλλῆς κατὰ νοῦν καὶ εὐπρεπές, ὡς ἀγαπητὸν τῷ ὄψιστῳ καταστήσαι Λόγῳ, ὃς μετὰ τοῦ πατρὸς ἐληλυθὼς ὡς οἰκειοτάτῳ σκηνώματι νομὴν ὄντως ποιεῖται παρ' αὐτῷ. Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ὡσπερ νάπυος κόκκος κατὰ τὸ ὑψηλὸν Εὐαγγέλιον εἰπεῖν, τῇ σῆ ἀγ' α ψυχῇ κατασπαρέν, ἐπὶ τοσοῦτον ἠῶξεται καὶ ἀναδέδοται, ὡς καὶ τὰς οὐρανίας δυνάμεις ἐν τοῖς κλάδοις τοῖς σοῖς κατασκηνοῦν. Καθάπερ δὲ ζύμη τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι καὶ πνεύματι, εἰ βούλει δὲ τῷ λογιστικῷ, θυμικῷ τε καὶ ἐπιθυμητικῷ, ὡς ἐν ἀλεύρου τριπλοῖ σάτοκι κρυβέν καὶ ὄλον δι' ὄλου τὸ φύραμα ζυμώσαν καὶ ἄρτοποιῆσαν καθαρὸν σε ἄρτον καὶ δόκιμον καὶ τῆς τοῦ παμβασιλείως ἐπάξιον κατασκευάσατο τραπέζης. Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον, ὡσπερ θησαυρὸς πολυτέλης ἢ πολυτίμος μαργαρίτης ἐν ἀγρῷ, τῇ καλῇ τούτου κατακρυβέν καρδίᾳ, εἶτα τὴν ἴδιαν ἡμέρα ταύτην περιαυγάσαν πολυτέλειαν τοσοῦτον ἐπισπάσατο καὶ ἑαυτοῦ πεποίηκε τὸν τῆς ἀγαθότητος ταύτης εὐρετὴν καὶ ἐραστὴν, ὡς οὐ μόνον πάντας πείσαι ῥαδίως καταλιπεῖν ὅσα δοκεῖ πως εἶναι περισπούδαστα τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυχῆς τῶν θελημάτων ἐξεστάναι καὶ πρὸς μόνον δὴ τὸν τοιοῦτον ἀγρὸν καὶ τὸν ἐν αὐτῷ θησαυρὸν τὴν δλην διάνοιαν ἀναπτεροῦν καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ φυλακὴν ἀπασχολεῖν. Τὸ αὐτὸ καὶ ὡς ὄμβρος εὐκαιρῶς καταβὰν

καὶ τὴν ἀγαθὴν ταύτην καρδίαν ποτίσαν καὶ καταπιάναν εἰς ἑκατὸν καρποφόρον ἀπέτελεσεν. Πνεῦμα Θεοῦ, τί δεῖ μακρηγορεῖν, εἴαν τινὰ θεῖαν ἀπαρχὴν ἢ ἀρραδῶνα τῆς αἰῶν τελειότητος ἢ σπόρον οὐράνιον ὁ θεοδόχος οὗτος ἐν γαστρὶ συνειληφῶς καρδίας καὶ ὠδινήσας νοερώς καὶ ἐπὶ τῇ ὠδίνι κεκραγῶς πνεῦμα σωτηρίου σύμπασιν ἐκτέτοκε τοῖς ἐπὶ γῆς, ὥστε μὴ πνεύματος οὐδὲν μόνον, ἀλλὰ δὴ καὶ πνεῦμα τὸν αὐτὸν ὑπερφωῶς εἶδῃται. Ἔδει δὲ λοιπὸν τῷ τοιοῦτῳ πνεύματι οἰκεῖον καὶ προσφυῆς τὸ δχημα κεκτῆσθαι, εἶδει τῷ μύρῳ καὶ τῷ σκευῶς ἀνάλογον ὑποβεβλησθαι, διὰ τοῦτο νηστεῖαις ὁ μέγας παιδίδθεν ἐσχόλαζε καὶ προσευχαῖς, ταῖς μὲν τὸ ἐμβριθὲς καὶ ὑλῶδες τοῦ σώματος λεπτόνων, οὐρανοφόρον τε καὶ πνευματικὸν αὐτὸ ταῖς αἰσιταῖς κατασκευαζόμενος, τὴν ψυχὴν δὲ ταῖς προσευχαῖς ἀνακαθαίρων καὶ ταῖς ἀενάοις πρὸς τὸ θεῖον νεύσει θεοποιῶν καὶ τῇ πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ θεῖον πνεῦμα κοινωνίᾳ, πνεῦμα καὶ αὐτὴν, εἰ οὕτω χρή φάναι, καινοπρεπῶς καταρτιζόμενος. Ἐπει δὲ τὸ τῆς δόξης μεγαλοπρεπὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀγιωσύνης, εἰ γε δὴ ἀνδρα τὸν ὑπεράνθρωπον τὴν ἀρετὴν καλεῖν, ὁ τοῦ ἀγαθοῦ διώκτης καὶ πειραστής ὄρων φθοροδὸν ὄμμα καὶ θάσκανον ἐπήρειδεν αὐτῷ, εἶδει δὲ καὶ τοῦτον τῷ πειραστηρίῳ καθιέμενον γενήσεσθαι πάντως δοκιμώτατον· πᾶν γὰρ εἶναι τυχὸν τὸ ἀπειράστον ἀδόκιμον, μᾶλλον δὲ τῇ φύσει δοκιμὸν ὄντα τοιοῦτον τοῖς ἀγνοοῦσιν ἀναδείκνυσθαι, διὰ τοῦτο πρόσεισιν αὐτῷ· καὶ γὰρ τῷ Κυρίῳ καὶ Θεῷ πρότερον τετόλμηκε καὶ ταῖς πολυμηχανοῖς αὐτοῦ καὶ κακοτρόποις ἐπινοαῖς τῆς ἐμφύτου χρώμενος σκαιότητος δεινῶς ὁ κακοῦργος ὑποσκελίζειν ἐπειράτο καὶ τὸν ἐπὶ τῆς πέτρας τοῦς πόδας τῆς διανοίας ἠδρασμένον περιτρέπειν ἐκτόπως ἠγωνίζετο καὶ τὸν εἰς ἕξιν ἤδη καὶ μονίμην ποιότητα τῆς ἀρετῆς λόγῳ καὶ πράξει καταστάντα πρὸς τὴν ἀντίθειον, ὃ τῆς ἀνοίας, μεταβάλλειν κακίαν μηχανᾶται. Πρόσεισι τοίνυν ἠδουπαθείας ἀκίσειν ἐναλλόμενος καὶ τὸν ὀλίγου δεῖν ἄσαρκον διὰ γαστριμαργίας συλαγωγεῖν ἀποπειρώμενος, ὡς ἐκ πετραδόλου δὲ τῆς συντρόφου τούτῳ νηστείας καὶ φιλοπονίας ἀνακρούεται· ταύτη γὰρ τὸ κατ' αἰσθητικὴν ἠδὴ προσπίπτον εἰα δὴ στυππεῖον ἀπὸ προσώπου πυρὸς ἐξανηλίστατο. Ἐπει δὲ τοῦτοις ἀργὴν ἐχυτο τὴν ἐπινοίαν καὶ καταγέλαστον ἐώρα, βέλεσιν αὐθις βᾶλλειν αὐτὸν τοῖς τῆς φυλαγυρίας ὑπετόπαζεν. Ὁμεθυμαδὸν γὰρ ἔλην τὴν ἀπὸ τῶν ἐπικήρων εὐχροίαν καὶ καλλονὴν τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς ὑποτεινόμενος πρὸς ἐπιθυμίαν ἀνήγον κατασπᾶν ἐμηχανᾶτο καὶ φίλια τῆς ὕλης τὸ θεῖον φίλτρον καὶ αὐτὸν ἀνοήτως ἀναμοχλεύειν ἐνενοεῖ καὶ τὸν οὐράνιον τοῦ νοῦ πόθον, οὗ δὴ ἐκεῖνος πρὸς τὸ ἔσχατον ἐξέτέτατο τῶν ὀρεκτῶν, πρὸς τὴν τῶν λίθων μετάγειν καλλονὴν διηγωνίζετο. Ἀλλὰ βέλη τῷ ὄντι νηπίων αἰ πηλαγαὶ γεγένηται τοῦ πειραστοῦ, ἢ πᾶσα δὲ τούτου κακομηχανία ῥᾶν ἐξησθένη· πῶς γὰρ ἂν ὕλης εὐχροια βρούσης τοῦ σχεδὸν ἄσωμάτου κατακρατῆσαι καὶ αὐλοῦ, τοῦ παντὶ μὲν ἑσταυρωμένου κόσμου, ἐαυτῷ δὲ

πάντα τὸν κόσμον ἔχοντας ἐσταυρωμένον, τοῦ ἡκιστα μὲν ζώντος ἑαυτῷ, ζῶντα δὲ τὸν Χριστὸν ἔχοντας ἐν ἑαυτῷ καὶ δι' ἀσφαλοῦς ἤδη πίστεως τὴν θεωρίαν τῶν ἄνω κεκληρωμένοι καὶ ἀπόλαυσιν; Πῶς τοίνυν ὁ πάσαν τῆς γῆς τὴν πολυτέλειαν οὐκ αὐτὸς μόνον πηλὸν ἠγούμενος καὶ τέφραν, ἤδη δὲ καὶ τὴν ὀλην μικρῷ πείθειν οἰκουμένην τῷ μεγαλοφύει τοῦ κηρύγματος ὁμοίως διακεῖσθαι, τῷ τῆς φιλαργυρίας ὑποσέσοι πάθει; Οὐκ οὖν αὐτὸν οὐδ' ὁ τῆς κενῆς δόξης πολυπλοκος ἔρωσ ἦρει πολυποικίλων προσιῶν, οὐδὲ πρὸς τὸν ἐξεγειρόμενον αὐτῷ κάτωθεν κρῖτον τὸ σταθερὸν ἐξέλυε τῆς διαγωγῆς, οὐδ' ἔσον ὀλιγον πρὸς ἔπαρσιν τοῦ; τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὺς ἐνεωτέριζε τῷ τῆς ἀπαθείας πρότερον δι' ἀσκητικῆς ἀγωγῆς καὶ ταπεινῶφρονος ἐπιβάντα στερεώματι καὶ εὐτως αὐτῷ διὰ πίστεως ἐρησιασμένον ἐν Χριστῷ ὡς μῆτε βροχαῖς καὶ ἡμέροις καταμαλακίζεσθαι, ταῖς λειότησι φημι δὴ τῶν ἡδονῶν, μητ' οὖν ποταμοῖς, ταῖς τῶν ἀσεβῶν ἐμποχλεύεσθαι καταδρομαῖς, μῆτε δὲ πνεύμασι πονηροῖς καὶ δαιμονίων ἐφόδοις ἀνατρέπεσθαι. Οὕτως ὁ θεὸς ἀνὴρ τοὺς ὀλεθροτόκους τοῦ νοητοῦ τριστάτας Φαραῶ, φιληδονίαν δὴ λέγω καὶ φιλαργυρίαν καὶ φιλοδοξίαν, οἷς δὴ καὶ τὸ σμήνος ἀπάσης κακίας ὡς ἀρχικωτάτοις ἀκολουθεῖ, τῇ βλάβῃ τῆς ἀπαθείας καταθραύσας καὶ πρὸς χάος ἀμήχανον ἐκτιναξάμενος, οἷς καὶ τῶν ὄλων εἰσαεὶ περιγέγονε παθῶν αὐτὸς πρὸς τὰς οὐρανίους ἀνωλήθρως διαδκίνει σκηνάς. Ἐπει γὰρ τὸν νενικητότα κόσμον τε πρότερον καὶ κοσμοκράτορα καθώπλιστο πάσαν πείραν καὶ πάλιν ἑαυτῷ τοῦ πειράζοντος διακρουσάμενος τὸν μὲν αὐτοῦ κατόπισθεν ἐξέριψεν, ἐξουθενοῦται δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, ὁ δὲ τῷ ὄρει Κυρίου τῶν δυνάμεων, τῷ κατασκήνῳ καὶ πῖονι καὶ ἐμφανεῖ, τῇ ἱερᾷ λέγω Γραφῇ, διὰ τῆς ὑψηλῆς κλίμακος προσεδεηκῶς, κλίμακος ἐφ' ἧς ὁ κόσμος ἀνωθεν ἐπιστηρίζεται, νοεροὶ δὲ διάκωσμοι δι' αὐτῆς κατιόντες καὶ ἀνιόντες ὡπερ εἰ' ἀντασμοῶν τῶν ἀρετῶν τοῦ; ἀξίους προσκινάγουσι τῷ Θεῷ. Διὰ ταύτης ὁ μέγας τὴν γῆν μὲν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ λιπῶν, αὐτῷ δὲ τῷ ὕψει τῆς τοῦ ὕψιστου δόξης διὰ τῆς αὐτοῦ Γραφῆς προσομιλῶν καὶ συγγινόμενος καὶ λογίων Θεοῦ ζώντων ἀπλήστως ἐμποροῦμενος νόμον κινήσας νομοθετεῖ αὐτῷ διαθήκη, νόμον, τὸν ἐν χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐκ ἐν λιθίναις, ἀλλ' ἐν σαρκίνας πλαεὶ τῆς αὐτοῦ καρδίας γεγραμμένον οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζώντος, δι' εὐ τὸν Χριστὸν ὄλον κατὰ τὸν ἐντὸς ἀνθρωπὸν κραταιῶς εἰσοικισάμενος, μᾶλλον δὲ, δι' αὐτῆς κρυφίω-ερον ἐν ἑαυτῷ συνείχεν, ἐφανέστερον καταλαμφθεῖς, καὶ συνόλωσ φα-αι δικαιοσύνη μὲν τὴν ὁσφὸν περιζωσάμενος, ἀληθεία δὲ τὰς πλευράς, ὡς ὁ θεὸς φησι λόγος, καὶ εὐ-ος εἰλημμένος καὶ ἐξουσίαν μὲν τῆς ποιμαντικῆς πρὸς τοῦ ἀρχισοιμένος ἐγχειριθεῖς, τῷ τῆς ἱερωσύνης; δὲ χρίσματος τελεσθεῖς καὶ ταύτη θεϊότερα; ἀποδειχθεῖς εἰς περιφανῆ κόσμου λαμπτήρα καὶ θαυμαστὸν ἱατήρα τῶν ψυχικῶν προχειρίζεται παθῶν. Πῶς ἂν ἀξίως τὸ πολυ-

εἰδὲς τῆς σῆς, ὡ τρισμακάριε πάτερ, ἀρετῆς καὶ σοφίας διασκευασαίμην· οἷα μὲν γὰρ ποιμὴν ἀγαθὸς ἐν νομῇ ἀγαθῇ, ἐν νομῇ πλοῖον, τὰ πρόβατα νομεύων οὐ τῇ σωματικῇ μόνον, πολὺ δὲ μᾶλλον τῇ πνευματικῇ τοῦ λόγου τροφῇ τρέφεις καὶ αὖξεις καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας πνευματικῆς τὸν καλῶς τρεφόμενον καθίστις, οἷα δὲ λίχνος χρυσοῦς τοῦ νοητοῦ καὶ θεοῦ πυρὸς ἐξαναφθεις οὐχ οἷός τε ἦσθα τῷ μεδίῳ κατακρύπτεσθαι, ἐπὶ λυχίας δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐπιτεθεὶς τὴν ἰδίαν ἐξέλαμπες δικαιοσύνην καὶ ἐκ μίας τῶν ἀπὸ τῆς ἐώας πόλεων ταῖς ἀκτῖσι τῶν θεῶν λόγων ὡς ἡλιος ἐξανατείλας ὄλην κατηγγάτιζες τὴν οἰκουμένην. Ἄλλος δὲ τρόπον ὁ αὐτὸς τῷ παντὶ σώματι κατὰ καιρὸν ἐμβεδλημένος πάσαν μὲν σηπεδὸνα κακίας καὶ δυσώδους αἰρέσεως ἀναξηραίνεις, πᾶν δὲ τὸ ἐκλυτον τῶν ἀνθρωπίνων ἡθῶν καὶ διαρρέον καὶ πρὸς ἁμαρτίαν εὐδολισθον συσφιγγεις καὶ στερεοῖς καὶ τῆς ἐντολῆς σταθερότητι διακρατεῖς καὶ νῦν μὲν ὡς ἱερὸς τῷ τοῦ οὐρανοῦ διεληλυθὸς προσηγγικῶς ἀρχιερεὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ θυσίας ἱερομύστις ἀναφέρεις καὶ ὥσπερ μεστής θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁ Χριστός, οὗτος καὶ αὐτὸς μέσος ἀνθρώπων καὶ Χριστοῦ παρελημμένος ἕγγυος τῆς αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς καθίστασθαι φιλανθρωπίας αὐτὸν μὲν εὐλάτουν τῷ κόσμῳ τιθεὶς, προσαρμόζων δὲ ὅσον ἐπὶ σοὶ καὶ πάσαν τὴν ἀνθρωπότητα κατηγγυώμενος τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ὡς διδάσκαλος ἀληθῆς τῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι τὸ εὖ· παραβαλὼν κακίθην σοφίας Θεοῦ τελείας καὶ συνέσεως ὑπερεμπλησμένος διανοίγεις θεσπέσιον καὶ θεηγόρον στόμα καὶ ὥσπερ ἐξ οὐρανοῦ ζωῆς αἰώνου ῥήματα θρονῶν καὶ καταστράπτων τῇ μεγαλοφωνίᾳ μὲν τὰς ραθύμους καρδίας καὶ πεπωρωμένας διανιστῶν, τῇ λαμπρότητι δὲ ταῖς ἀλαμπέσι καὶ σκότῳ θαβεὶ κεκαλυμμέναις τὸ φέγγος τῆς γνώσεως ἐναπαστράπτεις. Ὅσον μὲν εὖν τὸ πρὸς θεολογίαν ὕψος τοῦ νοῦ καὶ βάθος, μήκός τε καὶ πλάτος καὶ ὅσον δὲ τὸ περὶ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἐν τε λόγοις καὶ ἔργοις κράτος τοῦ μεγάλου μίᾳ μὲν θεότητι τὸ τρίτον τῶν θεῶν ἀνακεφαλαιούντος ὑποστάσεων, τὸ ἅπλοῦν δὲ τῆς οὐσίας καὶ ἐνοσιδὲς τρισὶν ιδιότησιν ἀδιαιρέτως διαιροῦντος· καὶ τὸν ἕνα μὲν τῆς Τριαδικῆς θεαρχίας ὑπερφυῶς ἀνθρωπισθῆναι, ἕνα δὲ τὸν αὐτὸν καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ὄρασθαι, διπλοῦν μὲν ταῖς φύσεσι, διπλοῦν δὲ ταῖς φυσικαῖς θελήσεσι καὶ ἐνεργείαις ἄριστα θεολογοῦντος. Καὶ ὅπως δὲ δεῖ πρὸς τελειότητα λόγου καὶ πράξεως παρεσκευάσθαι τὸν ἀξιοθέως τῆς θείας ἐπιληψόμενον ἱερωσύνης κάλλιστα καὶ θαυμασιώτατα φιλοσοφούντος. Ταῦτα μὲν εὖτως εἰδὼν τε τῷ ἡμετέρῳ κατὰ πάροδον διεκφανῆνται λόγῳ, ἐξὸν δὲ τῷ βουλομένῳ τῷ τῶν θεολογιῶν ἑαυτὸν τοῦ Χρυσοστόμου πελάγει καθιέναι κἀντεθεὶν τῆς μεγαληγορίας ἢ θεοσοφίας ἐκεῖνου τεχμαίρεσθαι τὴν ἀκαταληψίαν. Τὶ εὖν ἄρα μέγας μὲν εὖως καὶ ἄληπτος περὶ τὴν ὑψηλὴν θεολογίαν, μείων δὲ περὶ τὴν τῶν ἱερῶν ἐξήγησιν Ἰραφῶν; Ἡ καὶ περὶ ταύτην μὲν ἄλις ἔχων, ἐλαττοῦμενος δὲ τινος τῶν θεοσόφων περὶ τὴν ἡθικὴν διδα-

σκαλίαν; Ἡ κἄν τούτοις μὲν πολλοὶ καὶ ἀκρόεστος ταῖς διμιλίαις, ὑφει-
 μένως δὲ πρὸς τὰς κατὰ τῶν ἀντιπέλων ἀντιρρήσεις προῖώ; Οὐδαμῶς.
 Διὰ πάντων δὲ τὸ πολυγωνώτατον τῆς διανοίας, τὸ θαφιλέστατον τῶν
 λόγων, τὸ ἀκριδέστατον τοῦ νοῦ, τὸ πιθανώτατον τῶν ἐπιχειρημάτων
 καὶ ὑπὲρ ταῦτα τὸ τῆς θείας χάριτος εἰλικρινέστατον ὄραϊσθαι παρ' αὐ-
 τῷ καὶ πιστεῦσθαι, ὡς μᾶλλον μὲν τὸ θαφίλεις ἐν αὐτῷ θαυμάζεσθαι τοῦ
 ἀκριβοῦς, μᾶλλον δὲ τοῦ θαφίλου; τὸ ἀκριβέως. Πάσης μὲν γὰρ παλαιᾶς
 Γραφῆς, πάσης δὲ καὶ ἧς ἐξηγουμένους τὴν δύναμιν καὶ εἶον ὑπ' ὄψιν
 τοῖς μικρὰ βλέπουσι τιθεῖς, ὥσπερ δὲ μύρον οὐράνιον ἐπέβλυσε τῆ γῆ, οὕτω
 δὲ προσφῶς; καὶ οἰκείως; τῆς ἐνοίας τοῦ Πνεύματος κειώρηκεν, ὡς;
 ἄλλην δοκεῖν αὐτὸν ἀνηπλωμένην ἐκτιθέναί Γραφήν. Ὅσον μὲν εἶναι τὸ
 συντετηγμένον τῆς λέξεως ἀσυμφανῶς ἔδοξεν εἰρησθαι, τοῦτό γε πλάτει
 λόγου σαφοῦς εἰς τοῦμφανές ἄγων ἐξεκάλυψεν. Ὅσον δὲ τῷ βάθει τῶν
 νοημάτων ἀθεώρητον δὲ μασσιν ἐτύγγανε, τοῦτο δὲ τῆς ἀληθείας ὁ θεωρη-
 τῆς καὶ τῶν ἀποκρύφων τοῦ Πνεύματος ἐρευνητῆς περικαλεῖται καὶ εὐσυ-
 νόπτω λόγῳ θεωρητὸν μᾶλλον ἢ ἀκουστὸν καὶ ληπτὸν ἄγαν τὸ δύσλη-
 πτον ἐργάζεται. Ὅση δὲ τούτῳ καὶ περὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦθη κατατεί-
 νεται φροντίς, πᾶσαν εἴπερ οἶόν τε ψυχὴν διὰ μετανοίας καθηραμένην
 εἰλικρινοῦς ἐντὸς τοῦ θείου συμφωνοῦς καταστήσει, τί χρὴ λέγειν; Ἄβυσ-
 σον πρῶτον ἐξιχνιάσαι δυνατὸν ἢ σταγόνας κατὰ τὸν τῆς σοφίας λόγον
 ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος ῥᾶον ἀριθμεῖν ἢ τῶν ἐκείνου διδασκαλιῶν
 καὶ παραινήσεων, τῆς τε πληθούς καὶ χάριτος ἐν περιτοῖα γεγενῆσθαι.
 Ὡς ἐν τύπῳ γοῦν δι' ὀλίγων ἡμῖν τεθεωρησῶν τριμεροῦς γὰρ τῆς ἀν-
 θρώπου ψυχῆς θεωρουμένης, ἀρετῆς τε καὶ κακίας πάσης ἐν λόγῳ θυμῷ
 τε καὶ ἐπιθυμίᾳ συνεστῶσης, τὸν λόγον μὲν ὁ τοῦ λόγου θεραπευτῆς
 μόνῳ τῷ Θεοῦ λόγῳ φιλοθέως ἐπισθαι παρεγγυᾶ καὶ σπέρμα θεῖον
 παρ' αὐτοῦ λαβόντας καρποφορεῖν, κριτὸν χιλιῶν αὐτῷ καρποφο-
 ρεῖν ὁμολογούντων ὄνοματι αὐτοῦ, τοῦ θαλεροῦς δὲ τῶν λόγων τοῖς
 διειδέσειν ἀποκλύσεσθαι, καὶ τῆ ἀληθείᾳ μὲν τὸ ψεῦδος, τῷ δὲ λόγῳ
 τῆς χάριτος πᾶσαν εἰκαιμοθυῖαν καὶ ὄρκον δὲ πάντα καὶ πᾶν ῥήμα
 καθάπαξ φάναι σαπρὸν καὶ βέβηλόν ὡς μύσος ἀπετρέπεσθαι. Τούτοις
 ὁ μέγας τῶν ψυχῶν εἰκονόμος τὸν λογισμὸν ἀνθρώπων ρυθμίζει καὶ
 κοσμεῖ, τὸν θυμὸν δὲ τῷ κάλλιστα τεταγμένῳ παραδίδοντος ἐπιστατεῖ-
 σθαι λόγῳ, κατὰ μόνης κινήσει τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ ταύτης ὑποτιθεμέ-
 νου δαιμόνος παραινέει. Θυμὸν ὄπλον δεδῶσθαι δείκνυσιν τῷ λόγῳ κατὰ
 τῶν δημοφύλων μὲν οὐδενός, κατὰ δὲ μόνου τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐνηθρευ-
 κότες καὶ τῆ παραβάσει τῆς θείας ἐντολῆς αὐτοῦ τε τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
 παραδείσου μέχρι τέλους ἀποδοουκολεῖν διαπεπονηκότες. Κατὰ τοῦ-
 του μόνου κινεῖν ὁ διδάσκαλος προτρέπεται τὸν θυμὸν, ὄλην κατ'
 αὐτοῦ τὴν ἐμφυτον ἐγείρειν ὀργὴν, ὡς ἂν ἡ τε κακία κολάζοιτο καὶ
 ὁ ταύτης πατὴρ τῆς ἡμῶν ἀφανίζοιτο ψυχῆς. Τί δ' ἂν τῆς ἐπιθυμίας

περιδιεξοί; Ἄρα γε μικρὰ τῷ μεγάλῳ περὶ αὐτῆς διαπεπόνηται; Οὐδαμῶς. Ὅσῳ δὲ πολυμόρφους τὰς ἐξ αὐτῆς φερόμενας τῶν ψυχικῶν παθημάτων ἰδέας κατενόει, τοσοῦτῳ πολυείδεις τὰς ἐκ λόγων αὐτοῖς προσήγε θεραπείας· ποικίλαις γὰρ καὶ ζώσαις ὁμιλίαις νεκροὶ μὲν ἀνθρώποις τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ζωοποιεῖ δὲ πνεύματι, πᾶν δὲ πάθος κρύφιον ἢ καταφανές, ὃ δὴ συνηθεῖα κακῆ δυναμιζόμενον καὶ χρόνῳ κρατυνόμενον, εἰς φύσεως τάξιν ἔδειξε καθίστασθαι, ὃ δὲ τῇ τομωτάτῃ τοῦ λόγου μαχαίρᾳ περιτέμνων οὐκ ἐννοεῖ μὲν τοὺς ἔρωτας τῶν βλεπομένων, ἀνάπτει δὲ παραυτίκα τὴν ἔφρασην τῶν νοουμένων. Οἷα γὰρ τις παιδοτρύβης σοφῶς φαύλων τοὺς νέους ἀνακαθαίρων μαθημάτων δεικνυσι μὲν πρῶτον τοῦ προειληφότος μαθήματος τὴν ἀτοπίαν, εἶτα τὸν τῶν κακῶν διδάσκαλον ἠθετηκῶς καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν προσπάθειας ἀποστήσας, εὖτω ἤδη τοῖς κρείττοσι τῶν μαθημάτων πρόσβιάζει, οὕτω καὶ ὁ θεὸς εὖτος ὑποφήτης τῆς ἀρετῆς τὴν ἀπατηλὴν τερπνότητα τῶν ἐπικλήρων καὶ τὴν αἰσχρὰν καὶ ἀτέλεστον τῆς ἀμαρτίας ἡδονὴν, ἣ τὸ δρόστιον φύλον ἐκ φαύλης προθέσεως καὶ συνηθείας συντακὲν δυσάποσπαστον ἔχει τὴν πρὸς αὐτὸ ροπήν. Ταύτην ὁ χρυσορρήμων εὖτος κραταίως τε λόγοις καὶ τομωτάτοις ἐπικόπτων καὶ τὸν ἐπισοπευδαστὴν αὐτῆς καὶ πονηρὸν ἀνάπτῃν διασύρων καὶ κατὰ μικρὸν εὖτως ἐκτόπων ἀπολυτρούμενος προλήψιων, πάλιν δὲ τὸν νόμον τοῦ Πνεύματος καὶ τὰ μακαριώτατα τοῦ παραδείσου κάλλη τῷ λόγῳ διαζωγραφῶν καὶ ταῖς τῶν ὕπ' αὐτοῦ μυσταγωγουμένων ἐναποματτόμενος ψυχαῖς, ἐξίστησι μὲν τῶν ὕλαϊων καὶ φθαρτῶν, τῶν δὲ τὴν ἔφρασην ἐξαίφνης περιαιουάζει τῷ νῷ, πάσης μὲν εὖν κακίας ἐξικρούμενος, πρὸς ἀρετὴν δὲ πᾶσαν εὐγνώμονα ρυθμίζων ψυχὴν καὶ ὄλον αὐταῖς τὸν ἔμφυτον ἔρωτα πρὸς τὸ τῶν ὀρεκτῶν ἔσχατον καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀκριδέστατον ἀναρριπίζων, οὕτως αὐτῷ δὴ τῷ οὐρανίῳ προσαρμόζεται νυμφίῳ καὶ τῷ τῆς τελειότητος συνδέσμῳ συναρμολογεῖ καὶ συμβιβάζει διὰ τοῦ Πνεύματος τῷ σώματι Χριστοῦ. Οἷος δὲ οἱ καὶ κατὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν ὁ πόνος συνεργήγγυτο· ἔπλοισι γὰρ οὐ σαρκικοῖς, ἀλλὰ δυνατοῖς τοῦ Θεοῦ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων ὀπλισμένος οὐ παλαμναίων κατήγωνίζετο σωματῶν, ἀλλ' ὑπερηφάνους καθήρει λογισμοῦς, εὐ τείχη πόλειων καὶ δάρεις ἐξεμύχλευσεν, ἀλλὰ πᾶν ὕψωμα κατέσπεκ καὶ ἠτάφιζε κατὰ τῆς γνώσεως ἐπαιρόμενον Χρ. στοῦ, οὐδὲ γε θνητῷ βασιλεὶ δορυκίτητα δουλαγωγούμενος προσήγεν ἔθνη, ἀλλὰ πᾶν νόημα ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν πεπραμένον καὶ πρὸς τὸ τοῦ διαδόλου θέλημα ἐζωγρημένον εἰς τὴν ὑπακοὴν ἠχημαλώτιζε Χριστοῦ. Ὅθεν αὐτὸν ἔστιν ὄραν νῦν μὲν Ἰουδαίους συμπλεκόμενον καὶ κραταίως αὐτῶν τὴν ἀπειθειαν ἐλέγχοντα καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ γράμματος τό γε ἦκον εἰς αὐτὸν πικρὸς ἄπιστάνοντα καὶ φιλανθρώπως ἢ θεομιμήτως τῷ πνεύματι προσάγοντα. Νῦν δὲ τοῖς Ἄνομοις περὶ ἀκαταληψίας Θεοῦ διακατελεγχόμενον, Ἀρειανοῖς τε

καὶ Σαβελλιανοὶς ἀπομαχόμενον καὶ τῶν μὲν συγγέοντα τὴν σύγχυσιν, τῶν δὲ κατεδαιουρόντα τὴν διαίρεσιν. Καὶ ποτὲ μὲν τοῦ Μάναντος τὸ τῶν δογματῶν ἐμπληκτόν τε συνθραύοντα καὶ μανιώδες, ποτὲ δὲ τῶν Πνευματομάχων ἐν Κυρίου πνεύματι συστομίζοντά τὰς γλωσσαλγίας. Καὶ συνελόντι φάναι πᾶν μὲ εἶδος αἰρέσεως ὡς καλὰ μὴ κατὰ πρόσωπον ἀέμου, ὡς δρυμὸς φλογὶ σφοδρᾷ κατεπειγόμενος καὶ ὡς ὄρος πυρὶ πολλῷ κατακαϊόμενον, οὕτως ἐν τῇ καταιγίδι τῶν αὐτῶν λόγων συνταρασσόμενον ἀντανηρείτο, πᾶσα δὲ παρακοή καὶ θεσμοθεσίας ἀγίας παράβασις ἐν ζήλῳ Θεοῦ Σαβαθῶν ἐξεδικαίετο. Καὶ οὐχὶ τότε μόνον αὐτῷ φοβερός τε καὶ θεοπρεπής ὁ Ἰωάννης τῷ τε θεῷ ζήλῳ καὶ πάσῃ δικαιοσύνῃ κεχηρμάτικεν, ἀλλὰ καὶ ταῖς μεταγενεστέραις ἡμοῦ πάσαις γενεαῖς οἷς τε πεποιήκε καὶ οἷς ἐγγράφως καταλέλοιπεν, ἔλεγχος μὲν πάσης αἰρέσεως καὶ ἀνατροπῆ παρανομίας, φωτισμός, προτροπὴ δὲ πρὸς πᾶσαν ἀληθογνώσταν καὶ προτροπὴ καὶ παράκλησις εἰς ἀρετὴν, ἕως ἐσχάτου τέθηται τῆς γῆς. Ἐν τούτοις οὖν ὄντος αὐτοῦ καὶ πάσης μὲν τῆς ἐώας ταῖς ἱερατῆς καὶ πανσόφοις μυσταγωγίαις καταλαμπομένης, πάσης δὲ τῆς ἐσπερίου λήξεως τῷ πληθῆι τῆς ἐξ αὐτοῦ προέουσης χάριτος τῶν λόγων καταστραπτομένης, πῶς ἢ κρατίστη τῶν πόλεων καὶ βασιλικωτάτη τῆς αὐτοῦ θεοσοφίας ἐμελλεν ἀμοιρεῖν; Ὅσοι δὲ φιλοσοφία καὶ λόγων κολῶν καὶ γενναίων ἔρωτι πόλεως πάσης ὑπερέσχεν, τοσοῦτοι δὴ πλέον αὐτῇ τῷ κάλλει τῶν Ἰωάννου λόγων καταθελεγόμενη τε καὶ πτερουμένη καὶ ἄμα τὴν βασιλικὴν τοῦ οἰκείου πόθου συλλήπτورا ποιησαμένη χεῖρα ἀρπάζει μὲν ἐξαίφνης αὐτὸν ἐκ τῆς Ἀντιοχείων, τὰ τῆς καθέδρας δευτέρα τότε παρ' αὐτοῖς διαλαγχάνοντα, ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν δὲ θρόνον ψήφῳ μὲν Θεοῦ, ψήφῳ δὲ πάντων ἡμοῦ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λαῶν ἀναβίβασασα μεγαλοπρεπῶς ἐγκαθιδρύει. Οὕτως ὁ τῆς ἐκκλησίας καθαρῶτατος ὄφθαλμὸς καὶ διαυγής καὶ τῆς ἀληθινης πίστεως πύργος ἀρραγῆς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κληροῦται θρόνον καὶ οὕτως οὐκ αὐτῆς μόνον δι' ἀνθρώπων πρόεδρος προέδλητο, ὅλη; δὲ τῆς οἰκουμένης ποιμὴν ἀληθῆς, ἀρχιερεὺς καὶ καθηγεμόν, προσθήσει δὲ καὶ σωτήρ, πρὸς τοῦ μεγάλου ποιμένος καὶ σωτήρος τῶν ὅλων ἀποδεδειγμένος εἰς σωτηρίας ὑπόθεσιν δέδοται τῷ κόσμῳ. Ὅτι μὲν γὰρ σωτήρ καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ κυρίως καὶ πρώτως σωτηρίας ἀνθρώποις ἀναπέφηνεν ἐκ τῆς ἔργων αὐτῶν θεωρητέον, ἵνα γὰρ τ' ἄλλα νῦν λέγειν παρῶμεν ἡλίκα καὶ ὅσα πάθη σωματῶν διὰ λόγου τε καὶ προσευχῆς ἴατο καὶ ὅσοις τὸ σῶμα πονήρως διατεθημένῳσι δακτύλῳ Θεοῦ καὶ αὐτὸς ἐθεράπευε τὰς ἀρρωστίας πᾶσαν νόσον ψυχῆς καὶ πᾶσαν καρδίας μαλακίαν ἐνεργέσει λόγοις καὶ ζῶσιν ἀξιούμενος, πῶς οὐκ ἐγγιστα τῆς δεσποτικῆς αὐ ἐῖη θεωργίας ἢ μεγαλοουργίας. Ἄρτι μὲν γὰρ τὸ ὕδαρὸς καὶ ἐξίτηλον καὶ διαρρέον τῶν ἀνθρωπίνων ἡθῶν καὶ νοημάτων τῷ ζῶντι μετασκευάζων λόγῳ εὐχρηστόν τε καὶ πότιμον καὶ θείας ἀνάμειστον εὐφροσύνης ἀπεργάζεται, ἄρτι δὲ λεπρίωσι λέπραν ψυχῆς

ἀποξεδόμενος τὸ τραχὺ ταύτης καὶ δύσμορφον εἰς λειότητά τε καὶ ὤραν πανευπρεπῆ μετασκευάζεται. Καὶ γόνασι μὲν παρειμένους λογισμοῖς περὶ τὴν θεῖαν ἐξητονηκῶσι πίστιν, χερσὶ δὲ ἀνειμέναις καὶ πρὸς ἐνέργειαν θείας ἐντολῆς ἐξηραμμέναις θάρσός τε καὶ ἰσχυρὸν παρέχεται διὰ λόγων ὑπερφυᾶ, χυλεύουσι δ' ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις πρὸς τε πράξιν ὁμοίως καὶ τὴν θεωρίαν νοθρ'α φύσεως ἢ ῥαθύμῳ καὶ ἐκμελεῖ δυσκινήτοισι γνώμῃ, εὐθυτενῶς καὶ ὁρομαίως ἐνεργεῖ ῥήματι τὴν τῆς ἀρετῆς εἶναι παρασκευάζει τρίβον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς συγκεκυφῶτας καὶ γηῆνοις φρονήμασιν ἄλλους κατακαμπτομένους καὶ πάντη τὸν νοῦν τοῖς χαμαιζήλοις ἐναπεριδόντας ἀνορθῶν, τὴν πρὸς οὐρανὸν ἀνυψοῦσαν νοεράν ὑποδείκνυσιν ἀνάνευσιν. Καὶ νῦν μὲν τυφλώττουσι τὸ ἡγεμονικόν, νῦν δὲ τὰ ὅσα δεινῶς πεπηρωμένοις ὡς μηθ' ὄραν τηλαυγῶς δύνασθαι πρὸς τὰς τῆς ἀληθείας αὐγάς, μητ' οὖν φωνῶν οὐρανῶν κατακούειν, τοῖς μὲν δευδερεκῆς τὸ ὄμμα καὶ διδρατικὸν τιθέμενος τοῦ νοῦ, τοῖς δὲ τὸ οὖ; ἢ κακῶς διακείμενον ἰόμενος ἢ πρὸς τῷ σωματικῷ καὶ ἕτερον ἐμφυτευῶν ἐν τῷ πνεύματι. Νῦν δὲ μογγιλάοις φαύλως θεολογεῖν ἐπιχειροῦσι τὴν γλῶσσαν διαθρῶσας τρανῶς τε καὶ καθαρῶς θεηγορεῖν παρασκευάζει. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ νεκροῖς πάντη καὶ τῇ ἀπιστίᾳ εἰτ' οὖν κακοπιστίᾳ μυδῶσι τῷ ζωοπαρέχῳ Θεοῦ λόγῳ ζωῆς τε μεταδίδοι καὶ τὸν τῆς ἀπογνώσεως ἢ ἀπωλείας τάφων ἐξανίστησι. Καὶ πᾶσα δὲ καθόλου φάναι παθοποιὸς δύναμις καὶ πονηρὰ καὶ πᾶν γένος δαιμόνιον, τὸ φύσεως ἡμετέρας κατορχούμενον καὶ πρὸς κακίαν αὐτὴν συνελαύνειν εἰωθός, ἀρρήτῳ τινὶ τοῦ μαστιγοῦντος πνεύματος δυνάμει ἐξελαύνεται μὲν ἀνθρώπων, πρὸς τὰς ἀβυσσοὺς δὲ καταδύσει καὶ τοὺς ταρταρούς κατελαύνεται μυχοῦς. Ἐντεῦθεν πηγὴ αἵματος, ἢ φοινικὴ καὶ βέουσα φιληθονία, ἀφῆ μόνῃ ξηραίνεται τοῦ λόγου. Ἐντεῦθεν καὶ πόθος ἀναγνος καὶ ἔρω; ἄσεμνος εἰς σεμνοτάτην ἀγάπην ἐγκεντρίζεται Θεοῦ καὶ αὐτῷ μῦθρον εὐώδες ἢ πρὶν δυσωδίας βαρείας ἀπόζουσα προσανάγεται ψυχῇ. Ἐντεῦθεν οἰδημα ψυχῆς καὶ ὄγκος καρδίας τοῖς εἰκῆ πεφουσιμένοις ταπεινοῦται, πάλιν τοῖς σάλῳ παθῶν καὶ νυκτι καὶ κλύδωνι καταποντουμένοις τῶν ἁμαρτιῶν ἢ τῆς διδασκαλίας χάρις ὡς ἀστραπῆς φέγγος ὑπέρφωτον ἐπαυγάζουσα τοῦ διδασκάλου εἰς εὐσταθῆ γαλήνην καὶ ἀγαθὴν ἐλπίδα τοῖς ἀπεγνωσμένοις τὸν κίνδυνον μεταποιεῖ. Πάλιν πεινώσι τροφῆς ἀθανάτου γίνεται χορηγός, διψῶσι δὲ πόματος ἀφθάρτου δοτήρ, μᾶλλον δὲ νέκταρ ἀέναον καὶ πανακῆρατον ὁ χριστοειδῆς οὗτος ποιμὴν ἢ τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα δεικνύται Χριστοῦ. Καὶ ποτε μὲν εἰς ὄρος ἀνίησι κατ' ἰδίαν ὕψηλὸν τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου προσευχῆς καὶ θεωρίας, ἀνεισι πίστιν, ἐλπίδα καὶ τὴν θεῖαν συνεπαγομένος ἀγάπην, οὐ γενομένη καὶ τῶν δρωμένων μὲν ὑπερνωκισμένη, πάντων δὲ τῶν ὄντων ὑπεριδρυμένη, αὐτῷ δὲ τῷ ὑπερθῆ τῆς θεαρχίας κάλλει τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν ἱεροκρυφίως καταστραπτομένη ἐξέλαμψε μὲν ὡς ὁ

ἥλιος τὸ πρόσωπον, τὸ τῆς καρδίας, ἐγένετο δὲ αὐτὸ καὶ τὸ ἱμάτιον, ἦτοι τὸ σῶμα, λευκὸν τε ἔλον καὶ φωτεινὸς τῆ πρὸς τὸ θεάρχιον φῶς ἐνώσει τε καὶ κοινωνία τῆς φωτιστικῆς καὶ αὐτὸς χάριτος εὐμοιρηκῶς. Ὡς περ γὰρ ὁ τῆ φωτὶ καθαρῶς ὀμιλῶν φωτεινός, οὕτως ὁ εὐκρινῶς ἐντυγχάνων τῆ Θεῶ, πῶς οὐκ ἀ- ὄρφοτο θεσειδής; Ὅπως εὖν, ὦ μακάριε τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, ἐξεστηκῶς τῆ Θεῶ, ἔλωσ ἡλλοιοῦ καὶ ἔλωσ δὲ τῆ προσώπῃ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης παρεσ ὦ; καὶ τῆ ἀπροσίτῃ τῆς ὑπερφεροῦς ἀκτίνι θεότητος νοερῶς συνηνωμένος καὶ ἀνακεκαλυμμένῃ προσώπῃ τὴν δόξαν κατοπιριζόμενος Κυρίου ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος μεταμορφοῦ. Μεταμορφουμένη δὲ Μωσῆς καὶ Ἥλιας, ἡ παλαιὰ τυχὸν καὶ καινὴ Διαθήκη συνελάου σοι κατ' ὀφθαλμοῦ παρεστηκυῖαι καὶ τὴν ὑποδέξασθαι σε μέλλουσαν πόλιν ὑπεδείκνυσαν Θεοῦ. Ποτὲ μὲν εὖν οὕτω; εἰσω πρὸς ἑαυτὸν ἐν τῆ πνεύματι συνενευκῶς καὶ καθαρῶς τὰς θείας ἐμφάσεις ἀναθεωρῶν τῶν ἀρρήτων ἐλλάμψεων τε καὶ γνώσεων κρυφισμύσως ὑπερεπληροῦ, ποτὲ δὲ πάλιν τοῖς ταπεινοῖς φιλανθρώπως συγκατιῶν ἐν θεομιμησία πτωχοῖς μὲν βασιλείαν οὐρανῶν εὐαγγελίζει, αἰχμαλώτοις δὲ λαμπρῆ τῆ κηρύγματι τὴν ἀφῆσιν κηρύττεις καὶ τυφλοῖς μὲν ἀνάδλεψιν, πᾶσι δὲ τοῖς τῆ πονηρῆ λελυμασμένοις Ἰσὶν τε καὶ ἀνακαίνωσιν ἐν Χριστῷ καταπαγγέλει, παράκλησιν πενήθοις, παρηγορίαν τοῖς ὀλιγοψύχοις, θάρρος τοῖς ἀπεγνωσμένοις, σωτήριαν τῆς ἀπολλυμένοις, δόξαν τοῖς διὰ Κύριον ἠτιμωμένοις καὶ ἄλειμμα μὲν εὐφροσύνης τοῖς συντετριμμένοις τῆ καρδίᾳ, καταστολὴν δὲ δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας τοῖς διὰ μετανοίας Θεῶ ταπεινομένοις διαδειβαίεσθαι μαρτυρούμενος. Διὰ ταῦτα τοι σκληρὸς καὶ αὐτὸς τοῖς Ἰουδαϊκῆν νοσοῦσι φρενιδάβειαν καὶ βαρὺς τοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐλεγμοῖς καταφανεῖς ἀπελήλασαι μὲν τέως τῆς πόλεως ὡς περ ἔ λόγος ἕως ὀφρύος τοῦ δρους τῶν ἰδίων ἐξωθεύμενος, ἀπελήλασαι τυχὸν ὡς ἂν καὶ τοῖς ἐν χώρᾳ καὶ σικῆ θανάτου τῆς ἀμαρτίας καθημένοις τὸν τῆς μετανοίας εὐαγγελίσαι πυρσόν. Αὐθις δὲ δειμασὶ τισὶ καὶ σεισμοῖς ἐξαίσιος τῶν ὑπερῶριζειν ὀκαδόντων κατασσεισμένων καὶ μισθόν τι τῆς καιρίας ἀκρι καιροῦ διὰ ταῦτα καθυφιεμένων, αὐτὸς εἶα πόλῃ τῆ ἱερῆ τῶν πιστῶν ἐποχοῦμενος συστήματι, ταῖς ἀρεταῖς δὲ τῶν μαθητευομένων σοι καθάπερ βατοῖς γεραιρόμενος, ἵνα κἄν τούτῃ μιμήσῃ τὸν Ἰησοῦν, προρριπτουμένων μὲν σοι καὶ ὑπορριπτουμένων εὐθειῶν καρδιῶν ὡς ἱματίων, ὕμων δὲ καὶ ὠδῶν ἐπινικίων κατὰ τῆς ἀμαρτίας τροπαιούχῃ καὶ νικητῇ προσοδομένων τῆς βασιλείδος ἐπιδαίνεις. Εἶτα τοῦ ἱεροῦ ἔνδον γενόμενος κατέγεις μὲν τὸ οἰκεῖον, ἀποκρούεις δὲ τὸ ἀλλότριον καὶ νόθον καὶ περιποιεῖς μὲν ἔσον φιλόχριστον καὶ εὐσεβὲς καὶ ἐλαύνεις δὲ τῆ τῶν λόγων εὐτονωτάτῃ φραγγελίῃ ἔσον φιλόχρυσον καὶ δυσσεβὲς καὶ τῆ λογικῆ πτόφ τὴν ἄλωνα διακαθαίρων, τὸν σίτον μὲν ὡς τοῦ λόγου τροφήν ταῖς οὐρανίαις ἀποθήκαις ταμιεύεις, τὸ δὲ ἔσον ἀχυρῶδες καὶ ἀβρωτον τὸ τῆς κρίσεως πκ-

ραπέμπεις πυρὶ. Οὕτω δὲ τοῦ διαβόλου πάσαις ἀπομαχόμενος ταῖς ἐπινοίαις καὶ τὰς ζυζανώδεις ριζοτομῶν ὑποσποράς καὶ πᾶν εἶδος κακίας τε καὶ πονηρίας, ὃ κακούργως ἐπισπεύρειν οἶδεν ἐκεῖνος, τοῦτο τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος ὃ τοῦ πνεύματος ἄριστος συνεργὸς καὶ θεραπευτὴς περιαιρῶν καὶ πᾶσαν μὲν ὑπόκρισιν καὶ φιλοχρηματίαν καὶ πᾶσαν καθάπαξ ἀνομίαν οἷα δὴ φύλλα συκῆς καταξηραίνων λόγῳ, πᾶσαν δὲ τῆς ἀρετῆς ἰδέαν ὡς εὐώδη ῥόδα καὶ ἀμάραντα τῷ λειμῶνι τῆς ἱερᾶς φυτεῦν ἐκκλησίας καὶ ὄντως Θεοῦ παράδεισον πάσης τερπνότητος καὶ παντὸς ἡδίστου καρποῦ μεμεστωμένον ἀπεργαζόμενος αὐτὴν καὶ τὰς ἀσθενείας μὲν φιλανθρώπως ἀναλαμβάνων τῶν ἀνθρώπων, τὰς νόσους δὲ τῇ ἰδίᾳ σώματι χριστομιμήτως ὃ θεὸς ἱεράρχης ἀναδεδεγμένος οὐκ ἔμελλεν ἄρα τῶν Χριστοῦ θλίψεων ἀμέτοχος ἔσεσθαι καὶ τῶν στιγμάτων, ἀλλ' ὡσπερ τὸ τῆς σωτηριώδους διακονίας ἔργον ἐξ αὐτοῦ Χριστοῦ παρεληφώς ἐπρέσβευεν κατὰ τὸν μέγαν ἀπόστολον ὑπὲρ Χριστοῦ κόσμον ἐν αὐτῷ κατλάσων διὰ μετανοίας τῷ Θεῷ. Ὡσπερ οὖν ἐν τούτοις οὐ μέγα εἰπεῖν ὅτι τὸ ὑστέρημα τῶν ἔργων ἀνεπλήρου Χριστοῦ, οὕτως αὐτὸν ἔδει κατὰ τῶν ἐκεῖνου στιγμάτων ὑστερήματα τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ ὑπενεγκεῖν. Καὶ ὡσπερ ἔμελλεν ὑστερον τῆς ἀμαράντου δόξης ἐν οὐρανοῖς Χριστῷ συγκοινωνεῖν, οὕτως ἔδει καὶ τῶν παθημάτων αὐτῷ πρότερον συμμετασχεῖν. Ἐπεὶ γὰρ καὶ αὐτοῦ ἐγγυωμένου τὸ ἀνθρώπινον φύλον ἡγγυάτο, ἔδει πάντως αὐτὸν καὶ τοῖς ὑπὲρ ἐκεῖνο παθήμασι προσομιλεῖν καὶ ἐπειδὴ τὰς τῶν λαῶν ἀνομίας ὡς οἰκονόμου ἁρίστου ψυχῶν ὡς Χριστοῦ καὶ οὕτως ἀνελήφει μιμητῆς, πῶς οὐκ ἂν δεοί καὶ τοῦτον τῷ πειρατηρίῳ παραδιδέσθαι, ἔργῳ τῷ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν φίλων θειναί τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον μίμησιν ἐπιδεικνόμενον. Διὰ τοῦτο κενταῦθα πονηρευομένων ἐκκλησία καὶ συνέδριον ἐκαθέσθη ματαιότητος. Συνέδριον κήθηται, εἰμὴ πάνυ βαρὺ φάναι τῆς Ἰουδαίων ἀντίμιμον συναγωγῆς. Ἐνταῦθα γυνὴ βασίλις χειρῶν ἀδίκων δεικνυταὶ κατάρχουσα, γυνὴ βασίλις ὑπὲρ ἀδικίας πρότερον ἐλεγχομένη, ὑπὲρ ἀρπαγῆς ἀμπελώνους χήρας γυναικὸς ἐηλεγεμένη ἐκμαίνεται ἐλη καὶ κατὰ τοῦ ἐνδίκως ἐλέγχοντος ἀδίκως ἐξανάπτεται. Ἐνταῦθεν λοιπὸν ἱερεῖς καὶ ἄρχοντες θηρεύοντες ἐπὶ ψυχὴν δικαίου καὶ αἷμα καταδικάζοντες ἀθῶν καὶ ἀδικοὶ μάρτυρες ἀντανιστάμενοι καὶ ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἐπερωτῶντες καὶ πονηρὰ μὲν ἀντὶ ἀγαθῶν τῇ ψυχῇ δὲ ἀτεκνίαν ἀνταποδιδόντες. Καὶ ταῦτα δρῶσιν οὐ Χριστὸν κατακρίνοντες, ὡς ᾤοντο, κατ' ἀνδρὸς δὲ Χριστὸν ὄλον περιβεβλημένου λυτῶσι πικρῶς, στόμα δόλιον ἐπανοίγοντες αὐτῷ, λόγοις τε μίσους κυκλοῦντες, δωρεὰν καὶ μάτην ἐπιτιθέμενοι, ἀνδρὸς ὑπὲρ ἀνδρα τῷ περιόντι τῆς ἀρετῆς κειμένου καὶ πάσης ἐγκλήσεως, μᾶλλον δὲ καὶ τιμῆς ἀνθρώπων ὑπεραίροντος καὶ Θεοῦ μὲν ἐναντίον δεδικαιωμένου, ἀνδράσι δὲ πονηροῖς καταδεδικασμένου, εἰ γε δεῖ τούτους ἀνδρας καλεῖν, οἷ βασιλῆα καὶ ζήλω πικρῷ καὶ ἐπιθείαις ἐξαφθέντες καὶ τοὺς ὀδόντας μὲν συῶν τρόπον ὡς ὄπλα

καὶ θέλη κατὰ τοῦ ἁγίου παραθήξαντες, τὴν δὲ γλώσσαν ὡς ὄξειαν μά-
 χαιραν ἠκονηκότες, εὐξέλω σταυροῦσι τὸν πάλαι συνσταυρωμένον Χρι-
 στῶ, οἱ εἰς ὑπὲρ πάντων ἑσταύρωται καὶ οἱ ἐκείνου πάντες ἐκείνῳ συ-
 σταυροῦνται κοινοποιουμένου δηλαδὴ πᾶσι τοῦ σωτηριώδους παθήματος
 καὶ τοῦ θανάτου, ὡς περ δὴ καὶ τῆς ἀπαθείας καὶ ζωῆς. Κενὰ δὲ κατὰ τοῦ
 δικαίου φρουάξαντες καὶ μεμελετηκότες καὶ ἱκανῶς ὅσον γούν τῷ φθόνῳ
 δοκοῦν ἐμπεπαιχότες, μᾶλλον δὲ ἑαυτοῖς ἐμπαιγμὸν καὶ θνειδος ἀπο-
 χρώντως περιποιησάμενοι, τὸν μὲν τῆς πόλεως μετὰ τοῦ χρυσολόγου
 μᾶλλον δὲ θεολόγου στόματος ὑπερορίζουσι, καθαιροῦσι τῆς τιμῆς, ἀπε-
 λαύουσι τοῦ θρόνου καὶ τῆς ἐκκλησίας τὴν δόξαν ἀποκείραντες ἐκπο-
 δῶν ὡς ἐνόμιζον ἐπεποιήντο. Ἄνόμοις δὲ τοῦτον στρατιώταις παραδεδο-
 κότες, οἱα δὴ πάλαι τὸν ἑμὸν Ἰησοῦν οἱ παῖδες Ἰουδαίων, πάλαι τῷ
 πλείστῳ μέρει τῆ ἀσιτία τεθνεῶτα ἐν ἀκαταστάτοις καὶ πικροτάταις με-
 ταθέσειν ἀπαλλάττειν αὐτὸν τοῦ ζῆν ὑπερόριον παρηγγυῶντο. Ὁ μὲν
 οὖν ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν φύχει καὶ γυμνότητι, ἐν πληγαῖς, ἐν πόνοις
 καὶ κόποις, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν ὕβρει καὶ ἀσθενείαις,
 ἐν ἀνάγκαις καὶ ταλαιπωρίαις, τόπον ἐκ τόπου καὶ χώραν ἐκ χώρας
 κατ' ἀνατολὰς ἀφειδῶς ἐξελαυνόμενος καὶ οὕτω τῆς ἀποστολικῆς
 ὁδοῦ τὸ στενὸν καὶ τεθλιμμένον εὐμαρῶς ἄγαν ἄχρι τέλους κατα-
 δεδεγμένος, ἀγῶνά τε τὸν καλὸν καλῶς ἠγωνιζόμενος καὶ τὸν εὐαγ-
 γελικὸν δρόμον εὐτόνω· τετελεκῶς καὶ τὴν τῆς ἀληθείας πίστιν ὀρ-
 θότομον τετηρηκῶς ἐκδημεῖ μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος, ὃ πάντοτε ἐκδημος
 Θεοῦ, ἐνδημεῖ δὲ πρὸς τὸν Κύριον, ὃ μήποτε τούτου χωρισθεὶς, ἀποτί-
 θεται τὸ σκῆνος, ἀποβάλλεται τὸ βάρος, ἐλευθεροῦται τῆς φθορᾶς, τὸν
 χοῦν μὲν ἐπιρρίπτει τῇ γῆ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ὑστερον ἀνακαινώσεως, τὸ
 πνεῦμα δὲ χερσὶ παρατίθεται Θεοῦ, ὃς ἔδωκεν αὐτό, αὐτὸς δὲ τῇ ψυχῇ
 πρὸς τὰς ἀχράντους μεταναστεύει νομάς, ἐνοῦται τοῖς ἀγγέλοις, προσ-
 φύεται τοῖς ἀποστόλοις, συναρμόζεται τοῖς ἱεράρχαις, κοινωνεῖ τοῖς
 θεοῖς μάρτυσι καὶ ταῖς τῶν ὁσίων ὁμηγύρεσιν ὡς περ τῆς ἐν τῷ βίῳ
 πράξεως καὶ ἀρετῆς, οὕτω καὶ τῆς τῶν ἐπουρανίων μετουσίας ἀγαθῶν.
 Μᾶταιοι δὲ ὄντως, οἱ θανάτοις τούτον λυπεῖν καὶ ὑπερορίαις ὑπελάμβαν-
 ον, ὃ δὲ πρὸς ζῶην ἀνόλεθρον καὶ διαγωγὴν ἄλυπον, οἷα δὴ τέκνον
 τῆς ἀληθινῆς παρεπέμπετο ζωῆς. Καὶ οἱ μὲν τῆς κάτω καὶ πατουμένης
 βεβήλοισι ποσὶ βασιλίδος διωθόμενοι ἀγαθοῦ τινος ᾠρον στερεῖν, ἀπε-
 στέρουν δὲ ἑαυτοῦ· μὲν τῆς ἐν τῷ Ἰωάννῃ τελεταρχικῆς ἀγιστίας, ὃ
 δὲ πρὸς τὴν ἄνω Σιών, ἐν ἣ ἀεὶ εἶχε τὸ πολίτευμα τὴν ἐν οὐρανοῖς
 ἀκατάλυτον τοῦ Θεοῦ πάλιν λαμπρῶς καὶ γεγαυμένως κατεπεύγετο.
 Καὶ οἱ μὲν τῶν ὀρωμένων θρόνων ἐξέρριπτον καὶ ἐπὶ καιρῶν, ὧν ἴσως
 καὶ ἐξουσιάζειν ἐνόμιζοντο, ὃ δὲ πρὸς τὸν πανακῆρατον τοῦ ὑπερουρα-
 νίου θρόνον ἀνελαμδάνετο τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς βλεπομένης αὐτὸν ἐκκλη-
 σίας ἐξωθούμενοι πρὸς τὴν νοουμένην καὶ ζῶσαν εὐκλεῶς ἐκδημησαι

παρεσκεύαζον. Ὡς περ τοίνυν Ἰησοῦς πρότερον ὁ Κύριος τὸ δεδομένον αὐτῷ ποτήριον τοῦ πάθους εὐ μάλα γενναίως ἐκπιῶν πάσας μὲν ἐξουσίας καὶ ἀρχὰς ὀρωμένας τε καὶ νοουμένας ἀπεκδεδυται, διὰ τοῦ θανάτου δὲ τὸν τεθανατωμένον μετεβίβασε πρὸς τὴν ζωὴν, δόξης δὲ τῆς πατρικῆς οἷα δηλαδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονώς ἐπιβάς τὸ λοιπὸν ἐν δεξιᾷ κάθηται Θεοῦ, ἕως αὐτὸς πάντων ὑποτεταγμένων μετὰ δόξης οὐρανόθεν ἐπιφανεῖς σύμπαν τὸ πλάσμα ἑαυτῷ παραστήσει κριθησόμενον, οὕτως ὁ μέγας τῶν ἀμιμήτων μιμητὴς κατ' ἴχνος αὐτοῦ παρευδόμενος ἐκπίνει μὲν τὸ ποτήριον, ὃ εὐτρέπιστο αὐτῷ, ἀπεκδυσάμενος δὲ καὶ τὰς τοῦ πονηροῦ δυνάμεις καὶ ἀντικειμένας, ἐν Χριστῷ τε αὐτὰς νενικηκώς· καὶ τοῦτω πρὸς τῷ ἐνδοτέρῳ τοῦ καταπετάσματος κατηκολουθηκώς, ὡς περ ἑκείνος πρὸς τοῦ νενικηκώς· ἐν τῷ τοῦ ἰδίου θρόνῳ κεκάθικε πατρός, οὕτω δὲ καὶ ὁ τοῦ κατὰ πρὸς ἑκείνου μιμησιν νικῶν καὶ ἀκριτέως τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ τηρῶν ἐν τῷ θρόνῳ κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν κεκάθικε Χριστοῦ καὶ οὗτος ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἔθνων πρὸς τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐν ἐπισκοπῆς ἡμέρᾳ λαβὼν ἐν σιδηρᾷ ράβδῳ τῷ ζῶντι Θεοῦ λόγῳ τοῦτοις ποιμανεῖ καὶ τρόπον σκευῶν κεραμικῶν τὸ σκληρὸν τῆς αὐτῶν ψυχῆς καὶ διανοίας συντρίψει καὶ λεπτυνεῖ. Οὕτω μὲν ὁ πιστὸς ὄντως καὶ φρόνιμος οἰκέτης ὡς οἶος τε ἦν δεσποτικὴν μεμίμητο πορεῖαν. Τί δὲ τοῦ μεγάλου βαπτιστοῦ ἄρα πόρρω τῆς ὁμοιώσεως ἀπόκειται; Ἄρα πολλῷ τῷ μέτρῳ τῆς αὐτοῦ τελειότητος ἀπολιμπάνεται; Οὐμενοῦν ὡς περ δὲ τῆς προσηγορίας, οὕτω καὶ πάσης αὐτῷ πράξεως καὶ θεουργικῆς, τι μάλιστα κεκοινώνηκε διακονίας. Καὶ οὗτος ἔρημον ἔφησε καὶ μίαν νηστεῖαν ὄλον αὐτοῦ πεποίηται τὸν βίον. Καὶ οὐ βαπτιστὴς μόνον, πολὺ δὲ μᾶλλον εὐαγγελιστὴς ἐν ῥήματι παραγίνεται Θεοῦ καὶ οὗτος τῆς δευτέρας Χριστοῦ παρουσίας προδραμῶν τὰς ὁδοὺς εὐδόους ἡγοιμάσατο καὶ εὐθείας αὐτοῦ πεποίηται τὰς τρίβους καὶ τοὺς δόγμασι τῆς εὐσεβείας καὶ τοὺς παραγγέλμασι τῆς μετανοίας λαβὼν τῷ Κυρίῳ πρὸς ὑποδοχὴν εὐτρέπῃ κατασκευάζεται. Ναὶ δὲ καὶ παρανομοῦσαν ἐλίγχων βασιλίδα, μᾶλλον δὲ βασιλεῖς καὶ ἀρχοντας καὶ πάντας κριτὰς γῆς παρανομοῦντας μὴ παρανομεῖν παρεγγυώμενος καὶ ἀμαρτάνουσι μὴ ὑφῶν τὸ κέρας μαρτυρόμενος. Αὐτὸς μὲν οὐκ ἀποτέμνεται τὴν κεφαλὴν, κεφαλὴ δὲ γεγονώς τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας πρὸς ὄλιγον μὲν ταύτης τυχὸν ἐπὶ γῆς διχοτομεῖται, εἰς τὸν αἰῶνα δὲ τῷ οἰκίῳ σώματι συνηνωμένος ἐν οὐρανοῖς αὐτῷ συζῆ καὶ συνδοξάζεται. Καὶ καθάπερ οἱ τοῦ Θεοῦ Λόγου κήρυκες καὶ μαθηταὶ τὸ ῥῆμα τῆς θείας πίστεως διὰ πολλῶν κινδύνων καὶ πόνων εὐαγγελισάμενοι τοὺς ἔθνεσι τοῦ μὲν ὑποδεδεγμένου· αὐτοὺς πίστει καὶ ἐν ὑπομονῇ Θεοῦ καρποφοροῦντας τῆς αὐτῶν ἐν καιρῷ κρίσεως, δόξης καὶ εὐφροσύνης προσλήψονται κοινωνούς, τοῦ ἀθετητὰς δὲ τοῦ λόγου καὶ ἀπειθεῖς ἐν αὐτῷ δηλαδὴ κατακρίνουσιν. Οὕτως καὶ ὁ ἱερὸς οὗτος ἀνὴρ τῆς ἀποστολικῆς διανοίας καὶ διακο-

νίας μικρὸν ἢ οὐδὲν ἀπολειφθεὶς καὶ τὸν λόγον τῆς πίστεως ναὶ δὴ καὶ τῆς ἐλπίδος Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης οὐ πρὸς ἀπαξ, ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ὡς εἰπεῖν ταῖς φωτιστικαῖς αὐτοῦ καὶ ποικίλαις τῶν λόγων ὁμιλίαις οὐκ ἀπόνως, ἐνδελεγῶς δὲ καὶ φιλοπόνως ταῖς ἀπάντων καρδίαις ἐνηχῶν καὶ τὰ δικαιώματα Κυρίου μαρτυρούμενος τοῖς πιστῶς μὲν τὴν διδαχὴν προσειμένους, ἐπιδεικνυμένην τε πίστιν τοῖς ἔργοις ἀπαγγέλουσι τῆς ἀποκαλυφθησομένης αὐτῷ λαμπρότητος καὶ δόξης κοινωνοῦς τε καὶ μύστας, ὡς υἱοὺς γνησίους ἀναλήψεται. Πῶς δ' οὐκ ἂν ἐν αὐτῷ κατακριθεῖεν εἰ ἀνήκοον οὐδ' καὶ στερρὸν αὐτῷ πρόσωπον νῦν παρατιθέμενοι; Ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν, ὦ θεε Χρυσόστομε, μᾶλλον δὲ Χριστόστομε, δι' οὗ Χριστὸς ὁ Θεὸς ὡς δι' οἴκειου στόματος τὰ συντετημένως αὐτῷ πρότερον καὶ δυσθεωρήτως ἐν Γραφαῖς ἁγίαις εἰρημένα ἀνηπλωμένως καὶ εὐσυνόπτως ἐκ δευτέρου διατρανώσας ἐξεκάλυψεν, δι' οὗ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ὡς δι' ἔναρμονίου φθεγξάμενον ὄργανου πάσαν ἔτερψε καρδίαν, πάσαν εὐφρονα διάνοιαν, πάσαν ψυχὴν ἐνεκέντρισεν εἰς ἀρετὴν. Αὐτὸς δὲ Χριστῷ συμπεριπολῶν ἐν οὐρανοῖς καὶ ταῖς οὐρανίαις κατὰ τὴν οὐράνιον βασιλίδα μετὰ πάντων ἁγίων συνδιατιτῶμενος δυνάμεσιν αἰτῆσαι ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ εἰρήνην ἁγίαν καὶ ἀληθινὴν καὶ διαρκῆ ἐν τῷ πάσαν μὲν ἀθετεῖσθαι παρανομίαν καὶ ἀσέβειαν, κυροῦσθαι δὲ πάσαν δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν αὐτῷ παρησιᾷ παρεστῶς, ὦ μακάριε, τῷ θρόνῳ τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ πάντων μᾶλλον διὰ τὴν τῆς ἀρετῆς προσφκειωμένος ὑπερβολὴν τῷ ὑπερθέῳ Πατρὶ, τῷ ὑπερφύτῳ Λόγῳ, τῷ ὑπεραγίῳ Πνεύματι, τῇ τριαδικῇ μονάδι, τῇ μοναδικῇ Τριάδι καὶ δόξης ἀρρήτου καὶ θεαρχικωτάτης ὑπερεμπιπλάμενος. Πᾶσιν αἰτῆσαι τὰ πρόσφορα καὶ λυσιτελή, βασιλεῦσι μὲν νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀσφαλῆ, εὐλογίαν, εὐφροσύνην, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθες ἐπ' αὐτοῖς, παντὶ δὲ τῷ χριστιανύμῳ τῶν ὑπηκόων πληρώματι εἰρηναίαν ζωὴν καὶ γαλήνιον καὶ πρὸς αὐτὸν δι' εὐσεβείας τὸν θεὸν ἀναφέρουσαν ἐπιθράβευσον, ἡμῖν δὲ τῶν ἐν σοὶ χρισμάτων τοῦ θεοῦ πνεύματος ἄφθονον χάριν ἐπιχορήγησον καὶ δαψιλῆ. Ποταμὸς ὢν Θεοῦ πλήρωσον ἡμᾶς τῶν ζωοπαρόχων σου ναμάτων τοὺς ἀυλακκὰς ἡμῶν μέθυσον, πλήθυνον ἡμῖν τῆς καρδίας τὰ γεννήματα, ἐν' ἐν ταῖς διὰ σοῦ τῶν ἐπιθυμητῶν ὑδάτων σταγόσιν ὑομένας εὐφρανθῶμεν ἀνατέλλοντες καὶ τὰ πεδία σου πόσιτος πλησθέντες δόξαν ἀναπέμφωμεν διὰ σοῦ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.